

Pogovori.

(Dalje.)

Recimo danes v teh „pogovorih“ eno dve splošno vsem ljubim pesnikom in častitim bravcem. Ali ste kaj pogrešali jih, teh pogovorov? Da jih je marsikdo pričakoval ter jih hotel imeti, priča kopica pesmij, ki jih imamo v „zalogi“ in o katerih pričakujejo sodbe in tudi tja in tam obsodbe naši dobri pesniki. Naj je mal spomin tudi to, kar povemo tu, na pokojnega, nepozabnega urednika g. dr. Lampeta. Kako so nastali ti pogovori na platnicah? Ko sem bil v semenišču podvodja, je večkrat prišel pred šolo ali po šoli na par trenutkov v sobo in me spodbujal, naj bi pisal za „Dom in svet“ in mu tako pomagal pri obilnem delu, ki ga je imel. Kaj in kako naj bi pomagal? „Glej“, pravi, „imam doma obilo pesnikov; rad bi jim odgovarjal in jih poučil, ali ne morem vsemu kaj. In vendar bi bilo škoda, da bi ostalo tako neopaženo to delovanje mladih močij. Lahko bi se jih poučilo, popravilo jim kaj, vzbudilo veselje do dela. — Daj, prevzemi to delo, na kratko pa temeljito jih obdeluj; boš videl, da bo šlo.“ In kdo bi se ustavljal večkratnemu, ljubemu prigovarjanju! Začel sem, in častiti bravci so videli, kako. A bolj kot drugo, me je veselilo to delo, ker sem videl in spoznal, da dobrega svojega prijatelja s tem veselim, da mu je dopadlo, da se je večkrat posmejal mojemu pisanju — s kratka, da mu ustrezam. In tako so imele platnice te pogovore, da odkrito rečem le, ker sem mogel zadovoljiti ž njimi blagega svojega prijatelja. In zdaj? Njega ni! Ostali so pa še pesniki in kakor rečeno, precejšna obilica mi je prišla zdaj v roke, in naprošen sem, da bi nadaljeval to delo, ki sicer ni Bog zna kako prijetno, tudi po smrti prijateljevi. Da je to želja njegova bila, vem; da bo morebiti zopet temu in drugemu v zabavo, mi je znano; da bo koristilo morebiti vendar komu, priča preteklost. Zato naj bode: v spomin na njega, ki me je k temu pripravil, da sem začel. Odkrito povedati sodbo, resnico prijateljsko razodeti ter tako koristiti, je bil namen do sedaj — naj bo i nadalje. Seve, da večkrat ni prijetno, izreči oestro besedo, uničiti up marsikoga, ki pričakuje od svojega dela pohvale... ni prijetno. A ker upamo, da se s tem le koristi več nego škoduje, mislimo, da po obliki in vsebini ostanejo pogovori taki, kakor so bili. Vspodbujamo s tem, da naj se le oglašajo pesniki do uredništva: če ni vse še

zrelo za list, na platnicah se bo že bralo, in opomin in vsodbuda gotovo ne bo škodila takemu, ki mu je res mar, da se česa nauči. Drugi pa imajo pri tem tudi svojo zabavo in pouk. Ustreči vsakemu in v vsem pa človeku tako ni mogoče. — Sedaj pa poskusimo in pogovorimo se s posameznimi pesniki, ki jih to pot še enkrat zagotavljamo, da nam je resnica ljuba nad vse in da je boljše resnica, če tudi trpka, kakor prikrita hvala ob delu, ki je ne zasluži. Torej:

G. Bohuvidu. „Pomlad prinese cvetje, jesen rodi sad. Kakor vsak pesnik, ki Vam pošlje svoje otročiče, tako imam tudi jaz upanje, da bodo ti natisnjeni v listu. Bog daj, da me to upanje ne bo varalo!“ Take Vaše besede, pridejane Vašim „Utrinkom“. „Prosim, kritikujte“, tako pristavljate, a ob enem želite, „da pesnij, ako niso za list sam, ne natisnemo na platnice, ampak citiramo le posamezna, zgrešena mesta.“ Zato moremo le sami soditi in častiti bravci se ne morejo prepričati o naši sodbi. In kaj naj rečemo tem Vašim utrinkom — 14 jih je? Da so slabi? Ne moremo in ne smemo reči kar naravnost. Da so dobri, popolni? — Pri nesli bi jih v listu! Naj Vam in drugim tudi povemo nekaj mislij ob njih o splošnih pravilih, ki jih moramo imeti v liričnem pesništvu. Lirika je poezija vnanjega sveta, mislij in pred vsem čutov. V njo izliva v prvi vrsti pesnik svoje čutenje, ki je ima ob predmetih, ko mu vplivajo na njegovo srce. Zrcali se duša pesnikova tako, da poslušavec ali bravec čuti s pesnikom, ako ta v lepi obliki, z vneseno besedo, stvarno in resnično ubira strune, ki so se uglasile ob predmetu, ki mu polni srce. Pri liričnem pesniku deluje tedaj bolj srce in čutenje — a tega ne more razodeti drugače, kakor z besedo. Pa beseda mora biti lepa, res — pesniška; zato se mora prvo ogibati vsakega izraza, ki bi mogel slabo vplivati na poslušavce, ki bi končal ugoden utis na njega in bi bila pesem — trivijalna. V svojih „Utrinkih“ nam podajate veliko mislij. Ali prvo, kar moramo reči, je to, da ste dovolj nejasni, drugo, da k mislim, včasih dosti lepim, rabite slabo — besedo. Sicer n o v i h mislij in občutkov pač zastonj iščemo po Vaših „Utrinkih“. Takih smo brali več ali manj že povsod. Kažejo, da ste še mlad, ne samo pesnik, tudi človek. Zato neljubo vplivajo, ker nekako mračno in temno, nesrečno

in nezadovoljno gledate v svet. Skoro bi sodili, da ne čutite prav tako, kakor poјete. Tu in tam hočete biti šegavi, a odkrito rečemo, da se Vam prav dobro ne posreči. „Sanje“ so le res prazne sanje — pa v natis bi jim ne dovolili, ko bi bila tudi oblika dovršena. „Tvoja lepota“ je sicer drastično popisana, a če tudi originalno, vendar bolj smešno, nego prepričevalno. „Mati in hči“ kažeta razmerje, ki ni preveč verjetno. Da bi petnajst let stara deklica imela „cele sklade pisem v sobi“ — se res ne spodobi. Da bi moglo materi tako očitati táko dekle in reči materi, da ni greh, če greši, je nemoralno!

Vidite, precej rečij je, ki bi jih ne želeli v Vaših „Utrinkih“. Kar se tiče oblike, no, ne moremo ravno reči, da je slaba. Kaže, da imate precej spretnosti, akoravno so moške rime tu in tam jako malo „moške“, druge pa precej krepke. Kaj naj Vam torej s splošno sodbo rečemo? Vaditi se Vam bo treba, to je gotovo; a bolj, kakor za obliko, morate pač skrbeti za dobre, logične in estetične misli. Svet naj Vas uči čutiti, pa potem skušajte lepo ubrati strune, ki naj v blagi besedi razodevajo Vaše čute. Potem bodele mogli res pridobiti si srca, drugače bodele zastoj zdihovali: „Ah, pridi srce!“

G. M. J. v Š. Vi želite, da se natisne Vaša pesem v našem listu. Želja ni napačna, a pesem ni „sposobna“ za to. Kaj moremo mi zato, če naši bravci ne bi marali pesmi, ker je za njihov okus gotovo neužitna. Dasi opevate „berača“, ki sicer ni salonska prikazen, vendar bi ga morali vsaj tako pripraviti, da bi smel stopiti v krog naših pesmij. Besede, ki jih rabi, so pač primerne beraškim ustom, a natisniti vendar ne kaže vsake, ki jih taki ljudje govoré. Vemo tudi, da berač ni izdelal več šol, a pesnik o njem mora slovnico že poznati in nekaj pravil, kako lice mora imeti pesem, vsaj v današnjih dneh. Kdo sme n. pr. pisati zdaj: „Po koncu sem enkrat nosil tud glavo“, ali: „Kaj vendar meni je sedaj počet, edino mi ostane — umret.“ — Tudi rime so tako navadne, kakor besede. Morebiti imate kaj pesniške zmožnosti, a iz te ene pesmi je ni spoznati. Če mislite, da ne morete časa za kaj boljšega uporabiti, no, le merite besede, pa jim dajte tudi dobrih mislij in primerno obliko; potem, če že ne „bodele samogli (!) s (!) drugimi možmi na poetskem polju delovati“, bodele vsaj sebe kratkočasili, ko bodele pozneje brali svoje izdelke. V taki obliki in s takimi mislimi pa za enkrat niso za javnost. Zdravi! M. B.

Nekaj pesmij Jurija Vodovnika.

14. Pesem od skomerskega mežnarja.

Skomerski mežnar je že star,
že sivo glavo nosi,
pa še hodi pred oltar
ino lepo Boga prosi.

Leta entavžent sedemsto
devetdeset in ana
sem biv položen v zibiko.
Povili so me mama.

Tri leta so me zibali
in z mlekom me dojili,
s krompirom so me spižali,
de so me gor zredili.

Ko sim še mahen otrok bil,
sem ljubo žvinco pasel,
sem kruhek jedu, vodo pil,
sim lahko vel'ki zrastel.

Ko sem malo veči bil,
sim k sveti meši strego,
ko sem dosti vel'ki bil,
sim kmetom platno delo.

Te je meni dobro šlo,
sim lahko pil in jedo,
sim štrečno zdelo, d'nar dobil,
sim se za mizo vsedil.

Zdaj moram bit' za mežnarja,
po štrikah se obešat,
pogosto moram vince pit,
de preveč ne opešam.

Včasih zlezem gor na kor,
de farmanom zapojem,
če vidim pa kak hrastov štor,
koj grem k prijat'lom svojem.

V skomerski vesi sim jaz doma
v raztrgani kočuri,
moj oče so jo cimprali,
not še prebiva sin njih Juri.

Nagrade. Opozarjamo gospode pisatelje, da naj do 8. grudna t. l. pošljejo povesti, za katere šele prejeti nagrade, razpisane v 16. šte. t. l., in sicer oddamo dve nagradi po 200 K za dve dobri povesti, ki naj obsegata približno po 2½ do 3 tiskane pole, in nagrado 500 K za dobro povest (roman) v obsegu 7—8 tiskanih pol.

Urednika: Dr. Mihael Opeka za leposlovje, dr. Evgen Lampe za znanstvo in ilustracije.
Založnik in lastnik „Marijanišče“.